

Riigiametnikud keerasid Nursipalus käki kokku, karistada sai töömees

Artikkel ilmunud ajalehes Postimees, autor Ülle Harju, ajakirjanik

16. mai 2024, 00:01

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusel (RKIK) oli Nursipalus tee-ehitusega sedavõrd tuli takus, et asjaosalised vaatasid seadusenõuetele läbi sõrmede. Kui rikkumine avalikuks tuli, sai karistada käsku täitnud lihtne töömees.

Kopamees Aivo (nimi muudetud – Ü. H.) istus mullu aprilli teises pooles ülemustega koos autosse ja sõitis Nursipallu, kus käis kibekiire tee-ehitus. Toona ei osanud ta ilmselt aimatagi, millise supi sisse ta pealtnäha tavalise tööotsa pärast satub.

Kuna just oli alanud linnurahu, keeldus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) metsa edasi maha võtmast. Kaitseministeeriumi all tegutsevale RKIK-ile aga linnupoegade elud korda ei läinud. Vaatamata sellele, et RKIK teadis, et teele plaanitavat silda saab ehitama hakata alles järgmisel suvel, tehti kaupa tee-ehituse partneriga (AS Trev-2 Grupp), et sillakoha lähedal asuv mets kohe maha võtta. Miks, keeldus RKIK selgitamast.

Ilma loata metsaraie Nursipalu tee-ehitusel

2023. aasta kevadel ehitatud uus tee Nursipalu harjutusvälja laiendusosal Teelõik, millelt metsa mahavõtmiseks puudus luba Ilma loata maha võetud mets (punased triibud).

«Tavapäraselt meie ei teosta raadamist, kuid antud juhul tulime RKIK-ile vastu ja olime nõus teostama ojust kuni jõeni vajalikud raadamis- ja raietööd. Meile teadaolevalt olid olemas kõik vajalikud metsateatised, välja tuli jätta ainult VEP-alad (vääriselupaigad – Ü. H.),» seisab keskkonnaameti vääртеotoimikus Trev-2 projektijuhi Tanel Tammemägi tunnistus.

Masinad viidi kohale ning Trev-2 alltöövõtja sõidutas oma töömehe Aivo objektile.

«Sõitsin koos ülemustega täpsesse asukohta, kus pidi hakkama lõikama. Oli vaja ekskavaatoriga puhastada pinnas puudest ja võsast,» seisab Aivo tunnistuses. Mõni päev pärast objekti käättenäitamist ütles ülemus, et load on olemas ja võib hakata lõikama. «Punast värvi aerosoolvärviga oli ette märgitud ala piir, kust tuli puud ja põõsad maha lõigata. Ma ei oska öelda, millistel katastritunnustel töid teostas,» tunnistab Aivo.

Tema ülemus kinnitas samuti, et firma ei tegele tavapäraselt raadamisega, kuid tuli omakorda Trev-2 palvele vastu. «Suusõnaliselt saime Trev-2-lt info, et tellija ehk siis RKIK koos RMK tagab, et oleks olemas vajalikud metsateatised ja kooskõlastused,» seisab tunnistuses.

Ametnikud veeretasid kogu süü töömehe kaela

Aivot ja tema ülemust tabas aga kuid hiljem nagu välk selgest taevast kutse tulla keskkonnaameti uurija juurde tunnistusi andma. Selgus, et rikutud on seadust ehk võetud kahel eraldisel metsa maha ilma raieloata ehk metsateatiseta.

«Ma olen lihtne tööline ja paberimajandusega peaks tegelema ülemus,» proovis Aivo asju selgitada, kuid uurija näitas näpuga metsaseaduse punktile, mille järgi peab metsa raieks andmisel andja võtjale tõendama raieõiguse olemasolu ja võtja seda kontrollima.

Postimees ei tea, kas Aivo üldse oleks osanud raielube kontrollida, sest nagu öeldud, on tegu kopamehe, mitte metsatöolisega. Pealegi oli tööpiirkond punase värviga ära märgitud. Puud võttis ta maha endale tuttava masina – ekskavaatoriga –, millele oli külge pandud giljotiinlõikur.

Aivo on allkirjastanud teksti, mida ta tõenäoliselt ise välja ei mõelnud. Näiteks on kirjas: «Kahetsen puhtsüdamlikult ja palun võimalusel kohaldada oportuuniteeti» ning «Alati enne kui asun teostama tegevusi metsamaal või kaitsealustel kõlvikutel või aladel, mis piirnevad veekogudega veendun, et minu töö teostamiseks vajalikud metsateatised keskkonnaameti nõusolekud ja muu vajalik dokumentatsioon on olemas.»

Kuna seaduse järgi on otsene töö teostaja niikuinii süüdi, tegi keskkonnaamet talle 200 eurot trahvi.

Tegelikud soperdajad pääsesid puhtalt

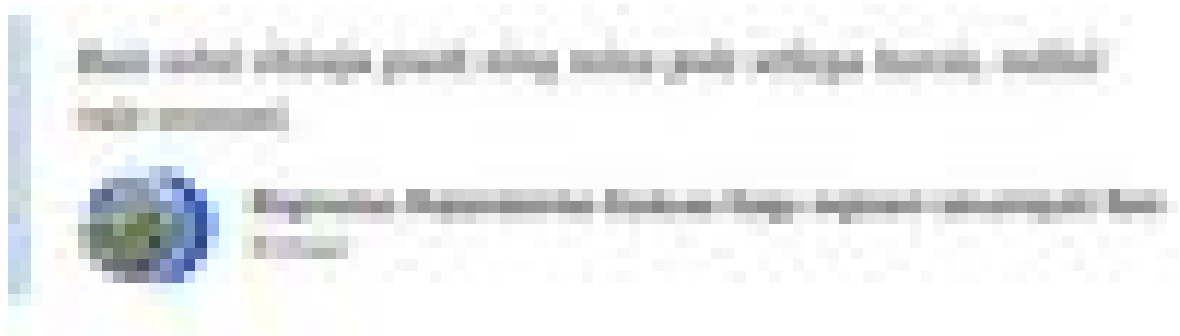
Keskkonnaamet võttis ütlused ka teistelt asjaosalistelt ning selgus, kes käki tegelikult kokku keerasid. Pall hakkas veerema RKIKist, kus leiti, et nui neljaks tuleb teed ehitama hakata, kuigi polnud isegi valitsuse otsust Nursipalu harjutusvälja laienduse kohta.

Asja aeti sedavõrd ülepeakaela, et Trev-2ga sõlmiti leping ja hakati töödega enne pihta, kui keskkonnaministeerium jõudis RMK halduses olnud riigimetsa kaitseministeeriumi haldusse üle anda. Vastav akt vormistati tagantjärele.

RMK Võrumaa varumisjuht Rein Kivioja tunnistas keskkonnaametile, et teekoridori raadamiseks metsateatiste esitamine oli tema ülesanne. Suurema osa neist esitas ta 31. märtsil, ühe taotluse palus aga 10. aprillil lõpetada, kuna «antud eraldis piirneb Rõuge jõega ja Natura alaga, seega oli vaja teha keskkonnamõju hindamine. Ilmselt sain vihje selle kohta keskkonnaametilt, et sinna poleks lubavat metsateatist tol hetkel antud.»

Teisele metsaeraldisele jättis ta raieloa lihtsalt võtmata. Toimiku järgi avastas raie juuni alguses RMK teine töötaja, kes korraldas maha võetud metsa väljavedu. Ta ütles seda Trev-2 esindajale, kes omakorda helistas keskkonnaametisse.

Info jõudis Kiviojani, kes võttis 16. juunil kähku ühise raieloa nii veekaitsevööndis raiumata jäänud kui ka juba raiutud puude kohta. Viimane on aga seadusvastane ja uurija küsis, miks Kivioja nii tegi. «Raie tehti ehitaja poolt ning mina pole sellega kursis, millal raie teostati. Metsateatised esitan ma sellele alale, kuhu mul kästakse metsateatis esitada,» vastas Kivioja. Kes käskis, ta ei täpsustanud.

Seda ei õnnestunud teada saada ka RMK käest. Samuti ei pidanud RMK Kagu regiooni juht Kristo Kokk metsateatise jätmata võtmist lohakuseks. «Kahetsusväärse juhtumini ei viinud RMK töötaja lohakus. Järelevalveorgan on uurimise läbi viinud ja tuvastanud, et RMK töötajal süüd ei lasu,» viitas

ta keskkonnaameti otsusele. «RMK töötajat kui füüsilist isikut oleks saanud järelevalveorgan karistada, kui uurimine oleks tuvastanud RMK töötaja süü selles juhtumises.»

Küsimusele, kas RMK ja/või Kivioja on vabandanud töömehe ees, kes sai Kivioja puuduliku töö tõttu karistada ja trahvi, vastas Kokk, et «RMK töötaja ei ole teinud puudulikku tööd. RMK on suhelnud Trev-2 esindajaga, kellega ollakse jätkuvalt heas töösuhtes.»

Kas Trev-2 kompenseeris töömehele vähemalt trahvigi? «Tulenevalt lepingulistest kohustustest ei ole meil võimalik juba vastavatele ametkondadele esitatud selgitustele lisaks täiendavaid kommentaare lisada,» vastas Trev-2 esindaja Tammemägi.

Kaitseametnik ei pidanudki tunnistust andma

Kas Kivioja kellelegi teada ka andis, millised raieload ta võttis, vastas Kivioja tunnistuses ebamääraselt: «Saime mõlema osapoolega (Trev-2 ja RKIK – Ü. H.) metsas kokku ja näitasime ette, et Jummallätte ojast lääne suunas teostab raadamise ehitaja ja sellest ida suunas teostab raadamise RMK.»

Uurija küsimustele, kas ta kedagi ka hoiatas, et kaks luba on puudu, viitas Kivioja toimiku järgi tõendamata kirjavahetusele RKIKi esindaja Kaupo Kaasikuga ja lisas: «See, et tegemist on osaliselt Natura alaga, oli Riigi kaitseinvesteeringute keskuse esindajale kindlasti teada.»

Kaasik pääses keskkonnaametile vastamisest. «Täiendavate tunnistajate kaasamine poleks andnud tõendusteavet teo toimepanemise asjaolude kohta. Seetõttu jäeti Kaupo Kaasik antud vääртеomenetlusse tunnistajana kaasamata,» põhjendas Rocco Ots. RKIK ja Kaasik keeldusid Postimehe küsimustele vastamast.

Miks ühelegi asutusele trahvi ei tehtud?

Seadus näeb ette ju ka seda, et raieõiguse olemasolu peab tõendama see, kes raie tellib, miks üksi tellija karistada ei saanud? Ainult Aivo kohta seisab toimikus, et Aivo «pidas võimalikuks süüteokoosseisule vastava asjaolu saabumist ja möönis seda».

«Vääртеotteheite koostame isikule, kelle süü oleme piisavalt tõendanud. Antud juhul siis füüsilisele isikule, kes teostas realselt puude raie sellel metsaeraldusel,» selgitas karistuse määramise põhimõtteid keskkonnaameti uurimisosakonna juhataja Rocco Ots. «Erinevate antud juhtumiga puutumuses olevate juriidiliste isikute (RMK, RKIK, AS TREV-2 Grupp, alltöövõtja) süüd pole tuvastatud.»

Ots viitas karistusseadustikule, mille eelmise versiooni järgi sai juriidilist isikut karistada vaid siis, kui tegu pandi toime juriidilise isiku huvides. Sügisest kehtivas uues seda nõuet enam pole, mistõttu saaks sarnase teo eest praegu teoreetiliselt karistada Trev-2 ja alltöövõtjat.

RMK ja RKIK pääseksid ikka puhtalt, sest riik ei saa riiki ehk üks riigiasutus teist trahvida.

Karistada oleks võimalik riigiasutuse töötajat, kuid nagu viidatud, konkreetse ametniku seaduserikkumist ei suutnud keskkonnaamet piisavalt tõendada.